

Un epizod al urgiei unioniste.

O podoabă a sufletului nostru românesc-dreptcredincios este misticismul. El este rodul unei adânci religiozități. Este o tendință de purificare a vieții trecătoare, în lumina nestricăcioasă a învățăturilor dumnezeiești. În felul acesta misticismul nostru cuprinde bogatul câmp sufletesc de experiență și de influență reală a tainelor bune credințe.

Dacă urmărim cu atenție manifestarea misticismului la poporul nostru, ne isbește miracolul varietății mijloacelor întrebunțate pentru potolirea lui. Misticismul poporului nostru, mai ales în trecut, în lipsa unei îndreptări și canalizări raționale, se face megieș cu superstiția. În dispoziția mistică de multe ori nu știm unde se termină credința și unde începe superstiția.

Trecutul neamului nostru atât de măster pentru noi ardelenii, nu ne-a putut oferi mijloace desăvârșite pentru potolirea setei mistice. Afară de bisericile parohiale, mănăstirile erau singurele instituțiuni cari răspundeau acestei nevoi sufletești, fie în forma slujbelor dumnezeiești, fie în forma cărților bisericești și de cuprins religios scrise și tipărite.

Curând însă și așezămintele sfinte mănăstirești din Ardeal, clădite și bogat înzestrate de osârda bisericănilor, boerilor și voevozlor evlavioși, ni-se răpesc. Urgia unionistă, dihonă confesională dintre frații de acelaș sânge, înlească mâni streine pentru risipirea mănăstirilor noastre.

Este interesant a cunoaște, că în aceste vremuri de urgie religioasă și în lipsa lăcașurilor dumnezeiești, setea mistică a poporului nostru se potolă prin pe'erinajile îndreptate spre cutare isvor tămăduitor, spre cutare loc

tainic, unde s'a aflat câte-o icoană făcătoare de minuni, de prin cei codri și de pe cele văi. Ceeace ne au răpit păcătoasele mâni omenești, ne-a redat minunatul templu al naturii.

În Ardeal ne-a mai rămas o singură mănăstire, cea dela „Bodrog”. După știrile păstrate de istorici, sf. Mănăstire s'ar fi întemeiat prin veacul al XV-lea, unii hotărăsc și anul 1498. Doi frați: Ștefan și Marcu Iakšics, refugiindu-se cu familiile și oamenii caselor lor din calea urgiei turcești din Serbia, s'ar fi așezat în aceste locuri, puțin locuite¹⁾.

În felul acesta mănăstirea apare drept ctitorie sârbească, dar cu contribuția populației românești din jur.

„Mănăstirea înființată pentru călugări, au stăpănit-o Săbii în mijlocul Românilor, până în anul 1887, îngăduind doară, ici colea²⁾ adăpost și câte unui călugăr român, venit pe aici³⁾).

În felul acesta credincioșii dreptmăritori ai bisericii noastre își potoliau setea mistică aiurea. Afară de bisericile parohiale, cari răspundeau în parte acestei nevoi sufletești, o bună parte a credincioșilor noștri alergau la isvorul tămăduitor dela Isbuc (Călugări) din B. hor. Cei din jurul Bodrogului mergeau acolo. Mai cercetată decât aceasta a fost însă mănăstirea catolică dela Maria Radna. Este interesant să se cunoască, cum a ajuns această mănăstire streină să fie mai intens cercetată de către o parte a credincioșilor, față de măn. Bodrog.

Un epizod interesant din trupul urgiei unioniste a eparhiilor noastre și în special din co-

¹⁾ Mănăstirea Bodrog. De: Arhim. Policarp P. Morușca. Arad. 1927, pag. 13-14.

²⁾ Ibid. pag. 22.

muna Șlindia (jud. Arad), va aduce oarecari lămuriri în chestie. Lăsarea Bódrogului pe planul al doilea și cercetarea mănăstirii dela M-Radna, de către o bună parte a credincioșilor noștri, se explică întâi prin neînțelegerea serviciilor bisericești săvârșite în limba slavonă. Românii se simțiau streini. Afară de formele rituale, nimic nu le grăia de legea lor. Când dela 1888 mănăstirea primește conducere românească, uzul eronat din trecut se menține. În timpul de față, știm preoții cei mai depărtați de centru ce luptă trebuie să ducem pentru obșnuirea credincioșilor cu Bódrogul și pentru canalizarea integrală a misticismului poporului spre izvorul genuin al dreptei credințe.

O altă cauză pentru pelerinajile unei părți a credincioșilor noștri la măn. M-Radna este o anumită propagandă catolică cu tendințe unioniste din eparhia Aradului. Anume, neavând noi până la 1887 mănăstiri românești, n'am avut pentru ce face propagandă în acest sens. Catholicismul, având puternica mănăstire dela M-Radna și cunoscând înclinațiunile mistice ale poporului, a exploatat situația noastră în favorul lor. Aceasta nu este o simplă afirmațiune, ci un fapt întemeiat pe mărturisirea contemporanilor.

În comuna Șlindia (jud. Arad), locuia între anii 1835—1874 moșierul, nobilul ungar catolic: „Szent-Viszó! Deszô Ádám“. Acest domn de pământ, precum i-se spune în partea locului, a purtat înalte demnități administrative.

Îl aflăm pretor în Târnova, mai apoi subprefect de Arad. Activitatea sa administrativă din Târnova și Arad, coincide cu urgia unionistă deslănțită de către faimosul episcop ungar Vulcan. Insuși este un fervent propagandist al uniției. „So'găbirăul Deszô nu-i destul, că au turburat toată podgoria, ci venind și la Târnova, pânăce aci au lucrat deputația, el s'a dus la Chier de au sfătuit oamenii și preoții la unire. De aci s'au dus la Șlindia și precum singur mi-a spus, până la Șebis să duce pentru altă treabă, cu adevărat pentru treaba aceasta se duce, că și canonicii aceștia tot după el să duc“¹⁾.

Întă ce mărturisesc documentele vremii! Numitul moșier este în toată propagandă unionistă desmățată, purtată din Oradea și cu ajutorul administrației ungurești din Arad. Acest specimen al propagandei unioniste se deosebește totuși de alte tipuri de același soi, cum eră Salbeck de Petriș, sau Töök dela Dezna și contele Kösigsegg dela Șebis. Mai puțin violent și drastic, dar probabil mai iezeit în

machinațiunile de prozelitism unionist, Deszô Ádám își asigură o amintire destul de bună în tradiția poporului nostru.

Văzând, că cu forța nu se poate nimic realiza față de Români, recurge la subterfugii. Începe cu promisiunile. În cazul trecerii la uniție promite șilindenilor, moșia sa, ridicarea unei biserici, a unei școli și în fine toate beneficiile imaginabile. N'a reușit însă. Poporul tare în credință și apărat de influențele streinismului de către conducătorii săi, preotul Alexandru Beltechi și protopopul Butenilor, respinge păcătoasa ofertă și-și păstrează legea strămoșească.

Pentru a atrage la uniție pe Românii din partea locului și pentru a-i familiariza cu catholicismul, Deszô Ádám menajază și îndreptează pelerinii români spre M-Radna, între anii 1840—1874. Cu săptămâni înainte de praznicul Sf. Mării vestește până prin Hălmașiu cu baterea tobei, că toți pelerinii cari merg spre închinare la M-Radna via Hălmașiu — Șebș — Buteni — Cuedi — Șlindia — Târnova — Podgoria — atât la ducere, cât și la întoarcere vor avea loc de popas și menaj, la conacul boeresc al lui Deszô Ádám din Șlindia. Se făceau adevărate agape populare în vederea dobândirii sufletelor spre uniție. Se împărțea mâncare, beutura și bani berechet. Mai vărtos, că proprietarul n'avea nici familie. Își putea deci oferi nu numai priceperea dar și avutul său pentru propaganda catolică. Ne putem imagina — după spusa contemporanilor — laudele și îndemnurile rostite la adresa uniției din asemenea prilejuri.

Românașii noștri ajunși în asemenea condițiuni la M-Radna, necesitățile sufletesti le plină acolo câte-un preot uniat, delegat de catholicism spre acest scop, ca serviciul latin să nu devie o sperietoare pentru „schismatici“. Serviciul uniat se făcea în privdorul Mănăstirii, într'un loc improvizat, dar principalul este, că serviciul se făcea românește. Românii noștri nu știau decât de legea românească!

Mișcarea masselor adeseori este rezultanta lucrării unor persoane luate în particular. Chiar actul uniției este caracterizat de către istoricul N. Iorga „operă personală“⁴⁾.

Cercetarea măn. M-Radna mai are o parte de atracție pentru ai noștri. Anume, afară de misticismul religios se are în vedere și o latură pur practică. De-odată cu satisfacerea năzuințelor sufletesti se aranjau și alte chestii mai mărunte de ordin neguțătoresc. Pelerinii

¹⁾ Urgia unionistă. Dr. Gh. Ciuhandu. Arad. 1924.

⁴⁾ Istoria Bisericii Românești. N. Iorga. Vălenii-De-Munte. 1909. pag. 36.

treceau podul Mureșului la piața din Lipova pentru cumpărarea materialului de țesut și pentru procurarea mărunțurilor necesare peste an. Folosul era astfel dubiu. Exponentii catolicismului, folosindu-se și de mijlocul la aparență inofensiv al pelerinajilor mănăstirești în propaganda unionistă, au eșuat. Credincioșii noștri mai înțelepți decât propagandiștii, au primit totul, afară de „hașșul dogmelor papale”, au stors maximum de folos, în schimb n'au dat nimic. Românii dreptcredincioși și-au păstrat legea!

Iată până unde se întinde firul căutat și simpatile unei părți a credincioșilor noștri pentru măn. M-Radna.

Cu ajutorul lui Dumnezeu vremurile s'au schimbat și noi ne-am făcut și ne facem propaganda, iar lumea se desmetește. Credincioșii noștri î țeleg, că au o conducere bisericască adânc înțelegătoare a necesităților sufletești ale poporului și, că are mijloace puternice pentru satisfacerea lor și în special pentru potolirea setei mistice. Intre acestea primul loc îl ocupă Bodrogul.

Preotul: Ștefan R. Lungu.

Precizări...

Nu cu puțină mîrare am luat cunoștință despre articolul „O lamurire” apărut în numărul 2-3 al revistei Biserica și Școala. În acest articol Domnul Profesor Nestor Blaga, directorul Orfelinatului „Regina Maria” răspunde la articolul meu „Pentru orfani și îngrijitorii lor”.

Cu obiectivitatea la care se adresează Domnul Profesor Blaga și în interesul autorității atât personale a domniei sale cât și a instituției pe care o conduce, mă simt moral obligat să recunosc, că articolul domniei sale este justificat.

Autorul articolului „Pentru orfani și îngrijitorii lor” nu s'a gândit nici o clipă, scriind acel articol, la orfelinatul „Regina Maria”. Cu atât mai puțin nu puteam să fiu intenționat de a jigni persoana Domnului Profesor Nestor Blaga, pe care sub anonimatul meu am cinstea să-l cunosc ca pe un om de o integritate desăvârșită și în afară de orice posibilitate de bănuială.

Articolul meu după cum recunoaște însuși Domnul Profesor N. Blaga este adresat tuturor celor cari au în grijă lor în special orfani și în general copii. Și nu a fost scris cu intenția jignitoare la adresa domnilor directori de orfelinate, internate, etc. etc... Repet textual o frază din acel articol: „Departate de mine gândul de a bănuia bunăvoința domnilor condu-

cătorii și directorii ai acestor orfelinate sau căminuri...” După citirea articolului Domnului Profesor Blaga mi-am dat și eu seama, că intradevăr termenul „orfelinat” întrebuințat în articolul meu, ar fi putut să îndreptățească bănuiala, că acest articol ar viza orfelinatul de sub conducerea domniei sale și ca atare cu drept cuvânt articolul „O lamurire” venea ca o legitimă apărare din partea Domnului Profesor N. Blaga. Nădăjduiesc, că după precizările din acest articol, Domnul profesor Blaga va fi convins, că articolul meu nu a vizat în special nici o instituție și cu atât mai puțin vre-o persoană și prin aceasta va fi satisfăcut.

Cred iarăși, că cele două articole apărute în revista „Biserica și Școala”, unul al Domnului Blaga și celalalt semnat de mine, nu au rămas fără un profit pentru cititorii revistei și în acest caz sunt și eu satisfăcut, deoarece scopul urmărit nu a fost nici pe departe bărfirea unor oameni de treabă, ci deșteptarea atenției cititorilor asupra unor fapte, cari prin schimbul celor două articole au reușit să se cristalizeze printr-un adevăr deja verificat prin însuși recunoașterea unuia dintre cei mai competenți să se pronunțe și anume: că traiul micilor orfani *sufere*, pe departe din cauza insuficienței fondurilor oficiale acordate instituțiilor încredințate cu îngrijirea orfanilor și pe dealtă parte din cauza puținului interes pe care îl acordă marele public unei astfel de asistențe sociale, ceea ce dovedește, că a fost necesară deschiderea acestui schimb de articole, care a avut loc în revista chemată să se ocupe de toate rosturile românești.

Aceasta în ceea ce privește partea de gospodărie. Că, partea sufletească a copiilor de toate categoriile, în ce măsură este îngrijită de către aceia chemați să o îngrijească, rămâne o întrebare a conștiinței fiecărui educator. Necesitatea ei o ilustrez prin cel mai recent exemplu pe care îl rețeau aci liber de orice comentariu, în colțul străzii Brătianu-bulevard, ora 5 după masă, un băiețuș între 12-14 ani, *român*, ascunde în pumnul mîinii stîngi o țigară din care trage fumurile cu o poftă nestăpănită. Subsuoară ține un pachet, iar în mîna dreaptă desfăcut ziarul „Vîrradat” pe care îl citește adâncit, stînd pe loc și uitîndu-și de drum. L-am urmărit câteva minute. La un moment dat, contemplîndu-și cu aviditate cititul, l-am auzit murmurînd destul de tare o injurătură neaoș românească, aceasta drept subliniere a pornografiei bombastice cu care se identificase mințile lui naivă de copil. Așa se formează mentalitatea viitorului tribun internațional de colț de cărciumă.

Atît ca exemplu. Am însemnat numele și locul unde își făcea educația acest copil și fiindcă l'am considerat un caz aparte, am semnalat directorului său care spre cinstea lui a și reușit într'un timp foarte scurt să formeze o mentalitate sănătoasă acestui fraged element care alunecase pe un drum nesănătos.

În tot cazul sunt rele de cari este bine să se

țină seamă și este necesar să ne sesizăm toți fără de a avea imediat titlul de moralizatori ai vieții și să conlucrăm la îndepărtarea lor, deoarece mediul în care crește generația de mâine poate fi mai târziu cauza unor mentalități viciate de un instinct destructiv, a căror manifestări nu se pot calcula astăzi.

Pentru acest motiv sunt de aceeași părere cu Domnul Profesor Blaga, că este necesar să se viziteze așezămintele orfanilor cât și orice alte instituții de interes comun cetățenesc, de către cât mai mult, în scopul sprijinului moral și material ce trebuie acordat unor astfel de așezăminte. Sunt în Arad domni directori, cari au luat ei înșiși inițiativa acestui control-colaborare cetățenească, invitând pe părinții și rudeniile copiilor ca să se convingă de visu - asupra tratului și creșterea vârstarelor lor. Aceasta inițiativă, încă înrădăcinată în societate, este merită totuși ca să-și dea roade reale în viitor. Nu pomenesc numele acestor oameni de ispravă, cărora le revine meritul inițiativel arătate, deoarece faptele lor au dovedit, că nu au nevoie de lauda și recunoașterea nimănui.

Ca ultim cuvânt în chestiunea la care răspund prin acest articol: cum fără să am intenția am angajat prin articolul meu susceptibilitatea unuia om pe care îl respect în mod sincer, m'am simțit dator de a preciza, că articolul meu nu viza Institutul de sub conducerea domniei sale. Îi mulțumesc, că prin răspunsul domniei sale a prilejuit evidențierea unor rele de interes comun și fiind-că mă invită să vizitez orfelinatul, îmi voi permite această plăcere, dar voi veni să vizitez orfelinatul nu ca un „controlor” critic, ci ca prieten și cu gândul sincer de a sprijini și a da concursul pe care l'ași putea da. Doresc din tot sufletul ca Domnul Profesor Nestor Blaga, directorul Orfelinatului „Regina Maria” să fie pe deplin satisfăcut prin articolul meu și mai ales convins, că articolul „Pentru orfani și îngrijitorii lor” nu făcea aluzii la orfelinatul de sub conducerea domniei sale.

Considerente de ordin secundar mă îndeamnă să-mi păstrez și pe mai departe anonimul. Totuși dacă cineva ar avea vre-o revendicare personală dela mine, îi promit ea să nu abuzez de discreția acestui anonim și voi sta la dispoziția sa sub numele meu adevărat. Până atunci rog să mi-se permită de a semna tot

Străjar.

Pe frontul Bisericesc.

În orașele Rusiei centrale, fără republici autonome, cum spune gazeta bolșevică „Izvestii”, se numără 4266 parohii, iar în comune 32.539. Susținerea lor costă poporul câteva sute milioane de ruble.

La Moscova al 5-lea an există Academia teologică din care ies în fiecare an câte 15—20 de păstori cu calificare înaltă. La fel există Academii și în Petrograd cu 60 studenți, la Chiev cu 50. Bol-

șevicii se revoltă, că între aceștia studenți sunt membri organizațiilor lor profesionale, alții au oficiile prin d ferite instituții, iar în sărbători îndeplinesc serviciu Divin. Unul lucrează ca și contabil la trest, iar în Dumineci îndeplinește serviciu ca episcop.

Țercovnicii (oamenii bisericeii) și sectanții tind să dezvolte activitatea pe terenul tipăririi cărților religioase. Acum ies 13 reviste bisericești cu tirajul 2000—15000. După „Pravda”, alta gazeta bolșevică, preoțimea de azi este gata să facă reforme exterioare, ca schimbarea calendarului și pune multe silințe pentru organizarea d feritelor cercuri religioase etc.

În școală, spune acelaș gazetă, 40—50% de copii se află sub influența bisericeii.

Întreg clerul, după acelaș gazetă „Pravda”, este de 250 mil. Afară de aceasta în țară mai există 100 mil de călugări și călugărițe, cari sub diferite forme dezvoltă activitatea lor pentru biserică. În sfârșit cer dela guvern măsuri radicale contra acestui rău ne mai pomenit în raiul bolșevic....

La ogaș!

Un popor să măsoară, după gradul de cultură și morală de care dispune. Adecă caracterul.

Scopul Școlael și al Bisericeii este chiar formarea caracterelor.

Zilelor noastre chiar acest bun le lipsește.

Adevărat, că războiul a contribuit foarte mult la ruina acestui bun omenesc și mai adevărat este, că mochița politică a destrăbălat poporul. Mult a contribuit și reforma învățământului asupra factorilor cari își au chemarea nobilă pentru a radia lumină prin satele și cătunele cele mai ascunse. Mult contribuie și factorii, cari au sfânta menire pentru a forma morala satelor.

În înțelesul strâns al cuvântului, reformatorii, unuia popor sunt învățătorii și preoții. Dela aceștia depinde fericirea sau nefericirea unui popor. Marele cancelar Bismarck exclamă: „... la Sedan a învins școala” adecă, strălucita învingere a fost a dascălmei.

Mă mărginesc a arăta numai o parte a cumplitelor boale de care sunt bătute aceste tagme și tot odată remediul vindecării urgente acestei cangrene ce ne amenință fozarele de cultură și mai ales de credință.

Știm, că limba, credința, libertatea, bunăstarea, cu un cuvânt, ființa noastră de neam, este rezultatul școlael și al bisericeii.

Cea mai puternică armă pentru a lumina poporul este școala și biserică.

Cine a contribuit mai mult la redeșteptarea bietului neam lebag de odinioară? Nenumărații mucenici și erol căzuți pe câmpul muncii școlael și bisericeii.

Pentru a fi dascăl ori preot trebuie să știi să te

sacrificii de bună voe sublimei chemări, a avea suflet, inimă, convingere și dorul de a munci la acest sfânt altar al neamului. Nu ca alți funcționari, numai în orele oficioase, ci viața ta de dascăl ori preot să fie viața unei albine, care muncește neconținut zi cu noapte, pentru propășirea marelui neamului.

Aveam odinioară... dascăli conștiți, însuflețiți pentru chemare. Erau priviți de toată lumea de eroi neînvinși ai satelor strălucite de dânsii. Toată nădejdea neamului în spre mai bine o purtau acești apostoli a-1 culturii.

Cuvântul „dascăl” era o mândrie și tot odată și o jertfă adusă pe altarul neamului. Toate huijduelile, amenințările și lipsurile provenite din partea călăilor de eri, le suportau cu bărbăție acei teniceri ai neamului și nu slăbeau în credință, nici pe un moment, de venirea zilelor mai bune... Când era istovit de puteri, alerga la conferințe, adunări generale adevărate izvoare de renaștere și de acolo plecau renăscuți, gata pentru orice sacrificii aduse pentru neam. Toți formau un ce întreg. Șeful lor, fie acela protopopul tractului, inspectorul eparhial sau unul dintre veterani și probații dascăli inspirau acelor pioneri jertfa, dorul, rezistența, șperanța și dragul de muncă.

„Preparandia” în care acești martiri primeau educația și cultura, pentru a o împărtăși celor lipsiți de ea, Ea însă-și era școala suferințelor ce trebuia să o îndure din partea acelor ce simțeau dezastrul ce-l va produce acest focar de lumină în rândurile lor. Astfel tinerii dascăli când părăseau pragul sfânt al acestui focar, erau maturi pentru orice luptă față spre binele neamului.

Adevărul nediscutat, că de rodirile acestor harnici muncitori azi, ne bucurăm toată sufiarea română.

Astăzi acești muncitori, pare a nu mai fi un ce întreg, cum erau odinioară...

Cu ocazia conferințelor sau adunărilor generale nu mai predomină acel „duh” al căldurii, dragostei, frățietății ca odinioară.. Ne întrebăm ce este cauza? Răspunsul este ușor, „politica”. Acest canon ce bântue filința noastră de luminători și așa și în popor. Sinceritatea colegială de odinioară a pierit temându-se ca nu mâine să-l „pice” superiorii și cel chemați pentru a-l strangula.

Nici o îmbărbătare pentru munca sublimă lui chemări ei pentru a organiza satul în jurul unui partid politic, adică a face desbinări și neînțelegeri între sătenii săi. Munca ta de dascăl nu o vei vedea nici când răsplătită, răsplata din belșug este acelor, cari nu muncesc „nimic” pentru luminarea neamului, ci fac pe agenții sau copoi unui partid politic.

Să vedem pe celalalt factor puternic a moralei poporului dela sate.

Se scrie mult în felul acesta. Care este cauza slăbirei credinței? Care este cauza neparticipării credincioșilor la biserică?

Răspunsurile sunt multe... Cauza principală și aici este învrăjbia credincioșilor din partea preotului prin scărbosă politică de partid.

Nu vreau uita cuvintele P. S. S. Ciorogariu, rostite la Congresul misionarilor în Arad „...odinioară aveam potire de lemn și preoți de aur” Cât adevăr! Ce puternic argument al zlelor spune acest Părinte oțelit în frontul luptelor de decenii, a neamului.

Odinioară.. și acum!!

Azi, măne nu vom mai cunoaște pe modestul preot al vremurilor, gata la tot momentul pentru luptă — nu politică — ci pentru turma încredințată lui.

Ne modernizăm sau „franzuzim”, vorba P. C. S. I. Scriban.

Dal Ne modernizăm, respective mereu ne uităm de chemarea sublimă și sfântă pe care o avem și pentru care am făcut făgăduință sfântă și sublimă, primind sfânta Taină.

Aproape în fiecare comună sunt 2-3 partide politice. Să nu credem că din convingere. Sau că-i sună frumos la ureche și înțelege greșit de tot noțiunea cuvântului, sau pentru că așteaptă o „slujbiță” fie și numai de „chișbirău”, ba chiar și mai mică, să mai zicem, că și firea noastră este de a face puzura epozitie.

Preotul și el om, se lasă răpît pe păcatul și curentul unui partid politic. Urmează că, pe sătenii cei de o convingere cu el îi iubește, le vorbește dulce, iar celor străini de convingerile lui, nu le răspunde nici binețelor, îi vorbește de rău, nu stă de vorbă cu el, cu un cuvânt nu mai fac parte din turma lui. Nu ne tragem seama, că el toți sunt ai noștrii și noi ai lor.

Doar chemarea preotului este atât de sublimă, încât nu suferă atât, ca noi să jicnim pe unul din aproapele nostru, pentru flegăriile unor ambițioși. Preotul trebuie să fie de asupra acestor patimi. Trebuie a se ridica cu sufletul și faptele lui pentru politica și partidul lui Hristos. Politica Preotului trebuie să fie politica morală a credincioșilor lui.

Urmând aceasta, în scurtă vreme ne vom convinge, că nu vom mai fi obiectul de hulă, bătăli, injurături și cu un cuvânt urâți de popor numai și numai pentru patima politică de partid.

La răul zilelor de azi mai contribuie și neselectarea tinerilor ce îmbrățișează cariera Preoției. Mulți tineri intră în Teologie fără nici o convingere, căldură, duh, drag de muncă, ci îi atrage bunăstarea și viața comodă, așa cred cei mai mulți în naivitatea lor. Nu exagerez când zic, că nu există o carieră mai înțeleasă și cu mai multă muncă de desfășurat ca'n acest ogor. Ziua, noaptea, la tot pasul și se dă ocaziune de a clădi o cărămidă la marea zidire a credinței și a moralei neamului nostru și la aceasta zidire gin-gașe și colosală se cere suflet, inimă și răbdare. Toate acestea nu se pot cumpăra sau procura din nici o

fabrică. Taina acestei chemări este un dar Dumnezeu.

De bună seamă, dacă se va selecționa tineretul care se dedică acestei chemări neînțeleasă de toți, ajungând în viață va căuta a-și păstori turma incredințată, cu vrednicie se va nzuia a-și însuși cât mai multă cultură, pentru a fi în stare să lupte cu bărbăție contra tuturor rebelilor ce ar îndrăzni a o ataca.

Vom ajunge în scurt timp a avea în fiecare cătun un adevărat far al credinței, respectat de credincioși și de toată lumea.

Cuvintele mult găitoare ale P. S. S. Clorogariu să ne pună pe grijă, să ne strângem rândurile, să revenim la vechiul „ogaș” al chemării adevărate de păstori de suflete și să ne sprijinim pe puterile noastre proprii, nu pe a administrației și forței publice, pentru că val de aceea credință și tagmă, care se susține cu baioneta.

Să se interzică de vreme atât dascălului cât și preotului de a face politică și desbinări în popor.

Ambii sunt chemați a-și face datoria catedrei și amvonului și toate acestea a le face cu inimă și suflet — nu de mântuială — și atunci o să vedem renașterea adevărată a neamului prin credință și cultură și apoi toată suflarea neamului o să fie recunoscătoare acestor mucenici, cari s'au jertfit pentru a da Patriei un neam conștient și virtuos.

Lup:ști

Ioan Tomușia,
Inv. preot

Ce ar trebui să facem și noi pentru fericirea țării și a neamului.

În orașul Düsseldorf, în Germania, locuitorii au ținut un congres mare în contra vieții publice imorale și destrăbălate. În această adunare s'a luat următoarea hotărâre: „Locuitorii creștini, fără deosebire de limbă, lege și naționalitate, cu profund regret constată că viața publică a orașului a ajuns culmea destrăbălării și imoralității. Cere ajutorul autorităților statului și al comunelor la următoarele: 1) Reprezentațiile teatrelor și cinematografele, cari periclitează moralitatea publică să fie interzise; 2) Prostituația de stradă să fie sever controlată și aspru pedepsită; 3) Să se pedepsească vinderea cărților pornografice și a aceloră, cari tentează la moralul public; 4) Cu ocaziunea petrecerilor publice, îndeosebi a carnavalului, să se facă control sever și să se delature tot ce este în detrimentul moralului public.

Primarul orașului New-York, Walker, a pedepsit trupa actorilor dela teatrul „Baltimore”, pentru că s'au pregătit de a predă o piesă pornografică. Mai apoi a declarat-o în fața reprezentanților presei întregi că va pedepsi aspru pe acela, care prin scrierile sale va periclita moralul public.

La denunțul D-lui Ferret, președintele L'gil pentru

apărarea moralului public, judecătoria din orașul Roubaix a pedepsit pe un comerciant cu 1 lună închisoare și 1000 franci amendă pentru că a expus în vitrina sa cărți pornografice și ilustrații cari periclita moralitatea publică.

După toate aceste se naște întrebarea: Oare la noi se face astfel? Oare la noi se interesează cei chemați, de moralitatea publică? Răspunsul de-l fieștecare.

Atât numai! Ne poate sta ca exemplu și ca o lecție bună fapta locuitorilor din Düsseldorf și a celorlalți binefăcători ai omeniei. — Să-l urmărim deci!

(Traducere)

Prof. I. Halmăglan
Arad.

+ Maria Ciuhandu.

În 9 Ianuarie l. c. s'a stins din viață în comuna Roșla de lângă Beiuș, venerabila preoteasă Maria Ciuhandu.

Defuncta părăsește pe al săi la etatea de 71 de ani, după o viață plină de fapte bune și rezultate vizibile pentru comuna unde a fost iubită și adorată de toată suflarea.

Ca și toate preteșele noastre de model, și-a tors viața în jurul bisericii sfinte și ca atare a fost în casa ei factorul care a alimentat în familie dragostea pentru sf. altar. Pe toți 3 băieții cu care a dăruit-o Dumnezeu, i-a îndrumat spre cariera preotească, iar dintre 2 fete pe una a măritat-o cu un preot.

În defuncta, părințele Dr. Gh. Ciuhandu, consilier la episcopia noastră, deplănge pe iubita sa mamă. — Dumnezeu s'o odihnească cu duhurile dreptilor.

Mulțumire publică.

În numele credincioșilor din parohia Halmăgel (patriatul Halmăgel), subsemnatul paroh, mulțumesc și pe aceasta cale acelor binefăcători, cari, înțelegând vremurile grele în cari trăim, au binevoit a ajuta sf. noastră Biserică prin cumpărarea unui rând de ornate preotești, unui prapore, unui suhar preotesc și alte lucruri mai mărunte, și anume:

Di Alex. Putici notar în Halmăgel, a dăruit sfintei Biserici de aici obiecte în valoare de 3084 Lei (treimii optzeci și patru lei).

Pentru cumpărarea ornatele preotești au contribuit:

Urmasii cu 5000 Lei, Mihail Nicula episcop și Antonie David, învățător cu câte 1000 Lei, Di Virgil Antonescu, director la „Victoria” și Ioan Nicula, preot cu câte 500 Lei, Di Ioan Valea, notar în Risculț, Gh. Stan, Eftimie Gligor și Trandafir Rus cu câte 200 Lei, Di Alex. Putici, notar, Teodor Golea, Gh. Leucian, Ves. Sârba, Gh. Popescu l. Alex. și Moș Rozalii, soția I. Nic. Golea cu câte 100 Lei, Alex. Popescu, inv. pena. 50 Lei, I. Golea l. Lazar, V. Golea și Marina Moș l. Iochim cu câte 40 Lei, Toma Stan, Mihail Duma, N. Coroi, I. Codrean l. Toma și Mitru Ilisia cu câte 20 Lei.

Mulțumindu-le pentru ajutorul dat, rog pe Milostivul Dumnezeu să le deie tărre în credința străbură și sănătate.

Halmăgel, la „Anul-Nou” 1929.

Ioan Nicula,
paroh.

Programul

primei serii de conferințe publice ce se vor ține în iarna anului 1929 în sala mare a Palatului cultural din B. ad.

1. Duminică, 20 Ianuarie ora 5 d. m. General I. Manolescu, președintele Caselor Naționale: *Aspecte din psihologia noastră după războiu.*

2. Luni, 21 Ianuarie ora 6 d. m. General I. Manolescu, președintele Caselor Naționale: *Cultura și apărarea națională*

3. Duminică, 27 Ianuarie ora 5 d. m. Prof. univ. Vladimir Ghidonescu: *Războiul și idealul.*

4. Sâmbătă, 2 Februarie ora 5 d. m. Prof. Victor Cădere: *Acțiunea diplomatică a României în marile războaie*

5. Duminică, 3 Februarie ora 5 d. m. Prof. univ. Petre Sergescu: *50 ani de știință românească.*

6. Duminică, 10 Februarie ora 5 d. m. Prof. univ. Vzsile Meruțiu: *Dunarea și importanța ei economică.*

7. Duminică, 17 Februarie ora 5 d. m. Prof. univ. Augustin Mator: *Cosmogonia modernă.*

8. Duminică 20 Februarie ora 5 d. m. General G. Gavănescu: *Mitropolitul Andreiu Șaguna.*

9. Duminică 3 Martie ora 5 d. m. Prof. univ. Silviu Dragomir: *Polemici nouă cu privire a originea Români or.*

10. Duminică, 10 Martie ora 5 d. m. Prof. univ. Coriolan Petranu: *Acta vechiului regel. (cu proiecturi)*

11. Duminică 17 Martie ora 5 d. m. Prof. univ. Ft. Ștefănescu Goangă: *Utilizarea științifică a capitalului uman.*

Conferințele de sub punctele 3, 5, 6, 7, 9, 10 și 11 se țin sub auspiciile Despărțământului Arad al „Asirei” de către Extensiunea universitară din Cluj. Cele de sub punctele 1, 2, 4, 8 sunt organizate de către Asociația „Ifrățirea” din Arad.

Intrarea gratuită.

Alte evenimente conferențiale se vor aduce la cunoștința publicului prin anunțuri speciale.

De asemenea se vor anunța la timp eventuale programe artistice însoțind conferințele.

INFORMAȚIUNI.

Personale. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie Gh. Comșa, se află de prezent în București, reclamat fiind acolo de treburi urgente ale bisericii românești.

Moartea Patriarhului Grigorie Din Antiohia, vine știrea că, Prefăcîndu-se Patriarh Grigorie, care își avea reședința în acel oraș, a răposat pe neașteptate. Defunctul era o persoană bisericească foarte distinsă și cu multă trecere în lumea ortodoxă.

Dumnezeu să-l odihnească cu cel drept.

Jugoslavia are dictatură În Jugoslavia prinzându-se întreolaltă partidele politice, regele Alexandru a suspendat parlamentarismul și a introdus dictatura. Adecă cărmuiește țara regele, cu miniștrii cari sunt responsabili numai regelui.

Chestia calendarului. Calendarul îndreptat a ajuns iarăși obiectul de discuție aprinsă în ziaristica noastră. Unii zariști cu renume atacă pe tema aceasta pe prelații bisericii românești, fapt prin care arată că n'au nici educație nici dragoste pentru biserică.

Nu credem că atât chestia calendarului cât și data prăznuirii Sf. Paști, sunt fixate de Sf. Sinod, ca supremă autoritate bisericească.

Și tot această autoritate se va pronunța în cauză în ședința convocată pe ziua de 21 Ianuarie l. c.

Un om fără stomac. Un muncitor din Londra a fost dus la spital în nesimțire. Doctorii au constatat că stomacul îi este năncat de boala racului. După ce nici așa nu mai avea mult de trăit, i-au scos stomacul și l'au lăsat numai cu mâțele. Și muncitorul i-s'a făcut mai bine, cu toate că 18 luni n'a putut mânca decât lapte, astăzi însă se poate hrăni chiar și cu carne și lucrează mai departe ca un om sănătos.

— **Stăpânul Turciei de azi,** Kemal Pașa, a poruncit ca cerșetorii din Constantinopol să se strângă în sindicat cu numele: „Sindicatul cerșetorilor din Constantinopol”. Li-s'a hotărât și cât trebuie să ia de pomană. Fiecare cerșitor va avea în casa lui o tablă pe care se va scrie cât trebuie să-i dai de pomană. Dacă-i dai mai puțin decât scrie pe tablă, nu va primi, c'șa-i legea lui Kemal, iar dacă-i dai mai mult de cât taxa scrisă, atunci are să-ți mulțumească. Și turcii știu câteodată să fie hătrii.

— **Ce vreme are să fie în 1929?** Învățații astronomi spun că anul acesta va fi un an mai blând ca anul trecut. Vara vom fi feriți de călduri prea mari. În toată Europa însă vor bălta furtuni îngrozitoare și vor cădea ploți mari ce vor revărsa apele din albiile lor. Vor fi cutremuri mari de pământ în California în cursul lunilor Martie și Aprilie. Asemenea vor fi cutremure de pământ în sudul Europei și în țările balcanice (Bulgaria, Serbia, Grecia), cari vor avea mari pagube.

Circulară.

Nr. 6595 | 928.

Către Prea Cucernicii Părinți Protopopi și Cucernicii preoți din Eparhie.

Având în vedere animositățile provenite între slujitorii altarului sf. și păstorii pin faptului că, preoții iau în arândă realitățile bisericești și parohiale, pe cari apoi, în cele mai multe cazuri le subarândează, ceea-ce e strict, oprit ori le dau în parte credincioșilor cu intenția de a profita de mai mult folos;

Pentru înlăturarea acestui rău, care nici de cum nu poate servi la edificarea morală a organismului bisericii noastre vii;

Consiliul Eparhial, pe viitor interzice preoților în mod irevocabil, luarea în arândă a realităților bisericești și parohiale de orice categorie, fie prin licitațiune publică, fie prin punerea la cale a altor persoane.

Contravenienți se vor judeca în cadrul Regulamentului disciplinar în vigoare.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial, ținută la 3 Ianuarie 1929.

Consiliul Eparhiei ort. rom. Arad.

Nr. 35 | 1929.

Ordin-Circular.

Atragem atențiunea clerului și poporului asupra ordinului circular Nr. 2811 | 1927, publicat în „Biserica și Școala“ Nr. 23 din 5 Iunie 1927, prin care, în conformitate cu ordinul Ministerului de Culte Nr. 20.928 | 1927, s'a comunicat că nu se vor mai da curs de cât acelor cereri întrate la Consiliul nostru Eparhial, cari sunt suficient timbrate.

Invităm oficiile parohiale să aducă din nou la cunoștință credincioșilor noștri acest ordin circular spre știre, orientare și stricta conformare.

Fiecare cerere va fi provăzută cu timbru de 10 Lei.

Arad, 5 Ianuarie 1929.

Consiliul Eparhial ortodox român Arad.

Publicațiune.

Comuna bisericească ort. română din orașul Deva, dă prin licitațiune publică pictarea bisericii sale de nou reconstruită.

Licitațiunea se va ține în ziua de 20 Februarie a c. ora 4 p. m. în cancelaria oficiului protopopesc ort. român din loc.

Devizul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul protopopesc ort. român din Deva.

Licitanții vor avea a-și înainta ofertele în scris însoțite de un tablou, care să servească de model.

Deva, la 14 Ianuarie 1929.

Consiliul parohial.

CONCURSE.

Conform rezoluțiunii Vener. Consiliu eparhial No. 7267—928 pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna *Herneacova* se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite de la prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesie parohială în extensiunea de astăzi
  2. Birul parohial până la 8 jugh. pământ 15 litre grâu, dela 8 jugh. în sus, 30 litre grâu.
  3. Stolele legale.
  4. Intregirea dotației preoțești dela Stat.
  5. Locuință în natură.
- Preotul ales va suporta toate impozitele după venitul din parohie.

Va avea să catehizeze la școlile primare din loc, fără altă remunerație din partea comunei bisericesti.

Parohia fiind de classa II (doua), dela recurenți se cere cvalificațiunea regulamentară.

Cel doritori a compete la acest post se vor prezenta în cutare Duminică sau sârbătoare, în sf. biserică din *Herneacova*, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, conformându-se strict dispozițiilor §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, iar cererile însoțite de anexele necesare, adresate consiliului parohial din *Herneacova*, le vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc ort. român din Timișoara.

Cel din altă dieceză vor cere prealabil Binecuvântarea P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, spre a putea recurge.

Herneacova, din ședința consiliului parohial ținută la 18 Decembrie 1928.

În înțelegere cu Dr. Patrachie Țiucra m. p. protopopul Timișoril.

—□—

2—3

Conform rezoluțiunii Vener. Consiliu eparhial No. 7294—928 pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna *Remetea-Timișană*, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesie parohială în extensiunea ei de azi, pământ arabil și o cănepiște.
2. Stolele legale.
3. Birul preoțesc 1 kgr. grâu de fiecare jugh. de pământ.
4. Locuință în natură.
5. Intregirea dotației preoțești dela Stat.
6. Impozitul după întreg beneficiul parohial cade în sarcina celui ales.

Preotul va catehiza la școlile primare din loc fără altă remunerație din partea parohiei.

Parohia fiind de classa I. (primă), dela recurenți se cere cvalificațiunea regulamentară.

Cel doritori a compete la acest post se vor prezenta în cutare Duminică sau Sârbătoare, în sf. biserică din *Remetea-Timișană*, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, conformându-se strict dispozițiilor §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii iar cererile însoțite de anexele necesare, adresate Consiliului parohial din *Remetea-Timișană*, le vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc ort. român din Timișoara.

Cel din altă dieceză vor cere prealabil Binecuvântarea P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, spre a putea recurge.

Remetea-Timișană, din ședința Consiliului parohial ținută la 24 Noembrie 1928.

Dimitrie Ionescu m. p. paroh, președintele Consiliului parohial

Constantin Micu m. p. adm. par. notar adhoc.

În înțelegere cu:

Dr. Patrachie Țiucra m. p. protopop.

—□—

2—3

Redactor responsabil: SIMION STANA.